

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด และเพื่อเปรียบเทียบสภาพ ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด

1.1 กิจกรรมเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดปฏิบัติปฏิบัติหรือตรงกับความเป็นจริงปานกลางคือ

1.1.1 ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมเห็นความสำคัญของสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.1.2 มีสถานที่สำหรับจัดนิทรรศการ

1.1.3 มีสถานที่ติดประกาศและ โปสเตอร์

1.1.4 มีบุคลากรที่สามารถใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.1.5 มีสถานที่สำหรับการแสดงทางวัฒนธรรม

1.1.6 มีการวางแผนในการจัดทำหรือจัดหาสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

ในระยะสั้น

1.1.7 สามารถผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้

1.1.8 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมสามารถใช้ได้

อย่างคุ้มค่า

1.1.9 มีการวางแผนในการจัดทำสื่อ หรือจัดหาสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมในระยะยาว

1.1.10 มีบุคลากรที่มีความรู้ในการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.1.11 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรม ได้รับการบำรุงรักษาอย่างดีสามารถนำไปใช้ได้ตลอดเวลา

1.1.12 มีหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ มาขอรับบริการหรือขอยืมสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไปใช้อยู่เสมอ

1.1.13 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ของศูนย์วัฒนธรรมมีอยู่ในขณะนี้ อยู่ในสภาพดีและใช้งานได้

1.1.14 สามารถให้บริการสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมในสถานที่ได้

1.1.15 เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรม เข้าใจและสามารถใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้ทุกคน

1.1.16 มีสถานที่บริการสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมประเภทเครื่องเสียง

1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ปฏิบัติหรือตรงกับความเป็นจริงน้อยคือ

1.2.1 สามารถให้บริการสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมนอกสถานที่ได้

1.2.2 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

1.2.3 มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการเผยแพร่สื่อเพื่อการเผยแพร่

วัฒนธรรม

1.2.4 มีสถานที่บริการสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมประเภทเครื่องฉาย

1.2.5 สามารถผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้เพียงพอแก่ความ

ต้องการใช้

1.2.6 มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.2.7 มีสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมที่มีอยู่ชำรุด

ศูนย์วัฒนธรรมสามารถซ่อมแซมเองได้

1.2.8 มีคู่มือการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างละเอียด

สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวาง

1.2.9 มีงบประมาณในการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.2.10 มีการประเมินผลการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

1.2.11 จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสื่อเพื่อการ

เผยแพร่วัฒนธรรม

1.3 เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมในระดับปานกลางคือ

- 1.3.1 เครื่องขยายเสียง
- 1.3.2 เครื่องเล่นวีดิทัศน์
- 1.3.3 กล้องถ่ายวีดิทัศน์
- 1.3.4 เครื่องรับโทรทัศน์
- 1.3.5 เครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง
- 1.3.6 กล้องถ่ายภาพนิ่ง
- 1.3.7 เครื่องฉายสไลด์
- 1.3.8 กระดานดำหรือไวท์บอร์ด
- 1.3.9 เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส

1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมน้อยคือ

- 1.4.1 เครื่องคอมพิวเตอร์
- 1.4.2 เครื่องฉายฟิล์มสตริป
- 1.4.3 เครื่องฉายภาพยนตร์
- 1.4.4 เครื่องเล่นแผ่นเสียง

1.5 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมใช้ปานกลางคือ

- 1.5.1 ภาพถ่าย
- 1.5.2 นิทรรศการ
- 1.5.3 การแสดงจริง
- 1.5.4 หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์
- 1.5.5 แผ่นพับ
- 1.5.6 แถบบันทึกเสียง
- 1.5.7 วีดิทัศน์

- 1.5.8 สไลด์
- 1.5.9 การสาธิต
- 1.5.10 โปสเตอร์
- 1.5.11 ของจริง
- 1.5.12 สไลด์ประกอบเสียง
- 1.5.13 ใบปลิว
- 1.5.14 แผ่นโปรงแสง

1.6 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดใช้น้อย คือ

- 6.1.1 หุ่นจำลอง
- 6.1.2 สติกเกอร์
- 6.1.3 ภาพยนตร์
- 6.1.4 फिल्मสตริป
- 6.1.5 แผ่นเสียง

2. ความต้องการเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด

2.1 เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีความต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากคือ

- 2.1.1 กล้องถ่ายวิดีโอ
- 2.1.2 เครื่องเล่นวิดีโอ
- 2.1.3 เครื่องรับโทรทัศน์
- 2.1.4 เครื่องขยายเสียง
- 2.1.5 เครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง

2.2 เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีความต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมปานกลาง คือ

- 2.2.1 เครื่องฉายสไลด์

- 2.2.2 กล้องถ่ายภาพนิ่ง
- 2.2.3 คอมพิวเตอร์
- 2.2.4 เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส
- 2.2.5 กระดานดำหรือไวท์บอร์ด
- 2.2.6 เครื่องฉายภาพยนตร์

2.3 เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีความต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมน้อยคือ

- 2.3.1 เครื่องฉายฟิล์มสตริป
- 2.3.2 เครื่องเล่นแผ่นเสียง

2.4 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต้องการใช้มากคือ

- 2.4.1 หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์
- 2.4.2 แผ่นพับ
- 2.4.3 วีดิทัศน์
- 2.4.4 นิตยสาร
- 2.4.5 ภาพถ่าย
- 2.4.6 การแสดงจริง

2.5 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต้องการใช้ปานกลางคือ

- 2.5.1 สไลด์ประกอบเสียง
- 2.5.2 แถบบันทึกเสียง
- 2.5.3 สไลด์
- 2.5.4 โปสเตอร์
- 2.5.5 ของจริง
- 2.5.6 การสาธิต
- 2.5.7 แผ่นโปร่งใส

- 2.5.8 ใบปลิว
- 2.5.9 หุ่นจำลอง
- 2.5.10 สติกเกอร์
- 2.5.11 ภาพยนตร์
- 2.5.12 ฟิล์มสตริป

2.6 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต้องการใช้น้อยคือ

2.6.1 แผ่นเสียง

3. ปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด

3.1 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมาก

ในเรื่องต่อไปนี้คือ

3.1.1 ปัญหาด้านงบประมาณ

3.1.1.1 ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อที่จำเป็น

3.2 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมปานกลาง

ในเรื่องต่อไปนี้คือ

3.2.1 ปัญหาด้านการใช้

3.2.1.1 สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมีน้อยไม่เพียงพอ

3.2.1.2 เจ้าหน้าที่เห็นความจำเป็นในการใช้สื่อแต่ไม่มีเวลา

ที่จะเตรียมและใช้สื่อ

3.2.1.3 ไม่มีเวลาฝึกใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

3.2.1.4 สื่อบางชนิดคุณภาพไม่ดี

3.2.1.5 ไม่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทเครื่องฉาย

3.2.2 ปัญหาด้านการบำรุงรักษา

3.2.2.1 ห้องเก็บสื่อไม่เพียงพอ

3.2.2.2 ห้องเก็บสื่อไม่เหมาะสม

3.2.2.3 ขาดการบำรุงรักษาสื่อให้อยู่ในสภาพที่ดี

- 3.2.3 ปัญหาด้านงบประมาณ
- 3.2.3.1 ขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมสื่อ
- 3.2.3.2 การผลิตสื่อขึ้นให้ผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายเองหรือ
จัดหาเอง
- 3.2.3.3 การไปติดต่อเกี่ยวกับสื่อที่นำมาใช้งาน ผู้ไปติดต่อ
ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง
- 3.2.4 ปัญหาด้านสถานที่
- 3.2.4.1 ขาดอุปกรณ์ เช่น ตู้ ชั้น ฯลฯ ในการเก็บรักษาสื่อ
- 3.2.4.2 ขาดสถานที่ในการเก็บรักษาเครื่องมือในการเผยแพร่
วัฒนธรรม
- 3.2.4.3 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.4 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.5 ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งหุ่นจำลอง
- 3.2.4.6 สภาพอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการสาธิต
- 3.2.4.7 สภาพอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะกับการจัดแสดงทาง
ประเภทเครื่องฉาย
- 3.2.4.8 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.9 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.10 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.11 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.12 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.13 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.14 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.15 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.16 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.17 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.18 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.19 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.20 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.21 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.22 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.23 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.24 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.25 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.26 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.27 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.28 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.29 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.4.30 สภาพของอาคารศูนย์ฯ ไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ
- 3.2.5 ปัญหาด้านบุคลากร
- 3.2.5.1 ขาดเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่ผลิตสื่อ
- 3.2.5.2 ขาดเจ้าหน้าที่ช่วยควบคุมหรือใช้เครื่องมือ/สื่อ
- 3.2.5.3 ขาดเจ้าหน้าที่วางแผนจัดตารางการใช้เครื่องมือ/สื่อ
- 3.2.5.4 ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการใช้เครื่องมือ/สื่อ
- 3.2.5.5 ขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบติดต่อขอยืมสื่อจาก
หน่วยงานอื่น
- 3.2.5.6 ขาดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือ/สื่อ

3.3 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมน้อยในเรื่องต่อไปนี้เป็น

3.3.1 ปัญหาด้านการใช้

- 3.3.1.1 เนื้อหาสื่อที่ใช้ประกอบการเผยแพร่ที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- 3.3.1.2 มีสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมแต่ชำรุดใช้การไม่ได้
- 3.3.1.3 เนื้อหาในสื่อที่ใช้ประกอบการเผยแพร่ที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับเรื่องที่เผยแพร่วัฒนธรรม
- 3.3.1.4 ไม่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทเครื่องเสียง
- 3.3.1.5 ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อประกอบการเผยแพร่วัฒนธรรม

3.3.2 ปัญหาด้านการบำรุงรักษา

- 3.3.2.1 ไม่รู้วิธีบำรุงรักษาสื่อ

3.3.3 ปัญหาด้านสถานที่

- 3.3.3.1 สถานที่สำหรับจัดนิทรรศการไม่เหมาะสม
- 3.3.3.2 สถานที่สำหรับติดโปสเตอร์เผยแพร่ไม่เหมาะสม

3.3.4 ปัญหาด้านบุคลากร

- 3.3.4.1 เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมไม่เห็นความจำเป็นในการใช้สื่อประกอบการเผยแพร่วัฒนธรรม

4. ระดับการใช้และความต้องการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ระดับการใช้และความต้องการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ของศูนย์วัฒนธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละภูมิภาคมีการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

7. ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร มีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลาง ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมใน กรุงเทพมหานครมีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากกว่าศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร มีการใช้สื่อในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานครมีการใช้สื่อในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากกว่า ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละภูมิภาคมีความต้องการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

10. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ในแต่ละภูมิภาค มีความต้องการใช้สื่อในการเผยแพร่ วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

11. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ในภาคเหนือมีปัญหาด้านการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรม ในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

12. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ มีปัญหาด้านการบำรุงรักษาสื่อเพื่อการเผยแพร่ วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์วัฒนธรรมใน กรุงเทพมหานครและภาคกลางตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ มีปัญหามากกว่า ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

13. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ในภาคเหนือมีปัญหาด้านงบประมาณเกี่ยวกับสื่อเพื่อการ เผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือและภาคใต้ มีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

14. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือมีปัญหาด้านสถานที่ในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรม ในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ และภาคใต้ มีปัญหามากกว่า ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

15. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาด้านบุคลากรเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือและภาคใต้มีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนของหน่วยงานระดับสูง ในเรื่องการผลิตสื่อและการใช้สื่อ เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเสนอแนะว่า หน่วยงานระดับสูงควรจัดสรรงบประมาณแก่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพิ่มขึ้น ให้หน่วยงานระดับสูงเป็นศูนย์กลางในการผลิตสื่อ จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเกี่ยวกับการผลิตสื่อและการใช้สื่อ และให้หน่วยงานระดับสูงจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางโสตทัศนศึกษาไปประจำที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งละ 1 คน เป็นอย่างน้อย

17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมในอนาคต เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดให้ความเห็นว่า สื่อที่เหมาะสมในการเผยแพร่วัฒนธรรมในอนาคตได้แก่ วิดีทัศน์ สไลด์ แผ่นพับ โปสเตอร์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ

18. ความคิดเห็นอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ให้ความเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรเป็นศูนย์กลางการผลิตและรวบรวมสื่อทางวัฒนธรรมเพื่อการเผยแพร่และให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษาให้แก่ศูนย์วัฒนธรรมทุกแห่ง

อภิปรายผลการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบันนี้ ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ กำลังตื่นตัวเรื่องการใช้สื่อและจัดหาสื่อมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ต่างก็คำนึงถึงว่า สื่อต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้การเผยแพร่วัฒนธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดี ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องของวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนักวิจัยหลายคน ที่สรุปไว้ว่า "การนำเอาสื่อการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษาและวิธีการมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน จะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคงทนถาวร" (มุกิตา ธิระพร, 2531) และสอดคล้องกับรูปกรวยแห่งประสบการณ์ ของเดล ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง การบรรยาย การสาธิต รวมทั้งการใช้ เทปโทรทัศน์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดียิ่งขึ้น (Dale, Edger, 1957)

2. เครื่องมือและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมอยู่เป็นประจำก็คือ เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นวีดิทัศน์ กล้องถ่ายวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ และเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง ทั้งนี้เป็นเพราะเครื่องขยายเสียงช่วยให้การเผยแพร่วัฒนธรรมแก่ประชาชนกลุ่มใหญ่ ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และเป็นเครื่องมือที่หาใช้ได้ง่าย มีใช้กันอยู่ทั่วไป ส่วนเครื่องเล่นวีดิทัศน์ กล้องถ่ายวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ และเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง ก็เป็นอุปกรณ์ที่มีใช้กันอย่างแพร่หลาย ถึงแม้จะเป็นอุปกรณ์สมัยใหม่ แต่ก็ใช้ง่าย สะดวก ไม่ต้องมีการเตรียมการในการใช้มากเหมือนเครื่องมือบางประเภท

3. สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมได้แก่ ภาพถ่าย นิทรรศการ การแสดงจริง หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ และแผ่นพับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ภาพถ่ายเป็นสิ่งที่จัดหาได้ง่าย ซึ่งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่สามารถจัดหาได้เอง โดยการถ่ายภาพด้วยกล้องถ่ายภาพนิ่ง หรือรวบรวมจากเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ ก็ทำนองเดียวกัน ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสามารถจัดทำได้เอง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจทางวัฒนธรรมได้ดี เพราะมีทั้งภาพประกอบคำบรรยาย และเนื้อหาสาระสั้น ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการแสดงจริงนั้น เป็นสิ่งที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้จะเห็นได้จาก การของบประมาณมายังสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดทุกแห่ง จะมีโครงการเผยแพร่วัฒนธรรมโดยการจัดการแสดงทางวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมสัญจร ออกไปแสดงตามท้องที่ต่าง ๆ เป็นประจำ ประกอบกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องการจัดการแสดง เพราะจะต้องสนับสนุนกิจกรรมการแสดงของท้องถิ่น ของจังหวัดอยู่เป็นประจำ ขณะเดียวกันศูนย์วัฒนธรรมแห่งใดที่มีผลงานการแสดงอยู่ในขั้นดี จะได้รับการคัดเลือกให้ไปร่วมงานมหกรรมการแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี สำหรับหนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์ และแผ่นพับ ที่ศูนย์วัฒนธรรม

ส่วนใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรม ก็เป็นสิ่งที่จัดทำง่าย จัดนำมาได้ง่าย และใช้สะดวก ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่จึงนิยมใช้

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด มีความต้องการใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมในระดับมาก ก็คือ กล้องถ่ายวิดีโอ วีดิทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องขยายเสียง และเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง ทั้งนี้เป็นเพราะ เครื่องมือทั้ง 3 ประเภทแรกเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอยู่มาก สามารถใช้บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมได้อย่างกว้างขวาง ลงทุนไม่มากนัก การใช้งานก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป เมื่อถ่ายทำเสร็จแล้วสามารถเปิดฉายได้ทันที ในกรณีที่ไม่ได้ทำเองก็สามารถขอยืมวีดิทัศน์จากแหล่งอื่น ๆ มาใช้ได้ง่าย นอกจากนี้วีดิทัศน์ยังสามารถเก็บรายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องราว การแสดงทางวัฒนธรรม เพื่อเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมได้เป็นเวลานานหลายปี ส่วนเครื่องขยายเสียงและเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง ก็เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ราคาไม่แพง ใช้ง่าย ได้ผลดีในแง่ของการเผยแพร่วัฒนธรรม

5. สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ที่ศูนย์วัฒนธรรมส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ใน ระดับมากก็คือ หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วีดิทัศน์ นิทรรศการ ภาพถ่าย และการแสดงจริง ทั้งนี้เป็นเพราะ หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์/แผ่นพับ เป็นสื่อที่จัดหาได้ง่าย ศูนย์วัฒนธรรมสามารถผลิตขึ้นเองได้ หรือ สามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ได้ง่าย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย

ส่วนวีดิทัศน์นั้น เป็นสื่อที่ค่อนข้างใหม่ แต่ก็เป็นที่นิยมใช้กันทั่วไป ภาพที่ปรากฏออกมามีสีสัน เคลื่อนไหวได้ ในกรณีที่ศูนย์ไม่สามารถผลิตได้เอง ก็อาจจัดหาโดยการขอยืม หรือ ขอสำเนาจากหน่วยงานอื่น ๆ ได้ ฝ่ายโสตทัศนอุปกรณ์และเอกสารสิ่งพิมพ์ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ก็จัดให้มีบริการสำเนาวีดิทัศน์ แก่ศูนย์วัฒนธรรมทุกแห่ง โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใด และมีเนื้อเรื่องต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมให้เลือกได้จำนวนหลากหลาย

นิทรรศการและภาพถ่ายก็เป็นสื่อที่จัดหาได้ง่าย ทำได้ง่าย ให้ความรู้ในเรื่องทางวัฒนธรรมได้ดีพอสมควร สำหรับการแสดงจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ดีที่สุด ในการเผยแพร่

วัฒนธรรม ผู้ดูได้เห็นด้วยตา ได้ฟังเสียง ทำให้เกิดความเข้าใจ ความประทับใจอย่างมาก

6. ปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดประสบปัญหาอย่างมาก ในเรื่องงบประมาณ คือ ขาดงบประมาณ ในการจัดซื้อ จัดหาสื่อที่จำเป็น ปัญหาเรื่องงบประมาณนี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน และคงไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาสั้น อย่างไรก็ตาม ในแต่ละปี สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้พยายามชี้แจงกับสำนักงานงบประมาณ เพื่อให้เห็นความสำคัญของงานด้านวัฒนธรรม และให้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ทำให้ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นบ้าง เฉพาะในส่วนที่เป็นงบดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่ในส่วนที่เป็นเงินอุดหนุนศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ ยังไม่ได้รับเพิ่มขึ้น ตลอดช่วงเวลา 5 ปีหลังนี้

อย่างไรก็ดี มีข้อมูลชัดเจนจากศูนย์วัฒนธรรมบางแห่งว่า สามารถจัดหางบประมาณจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้อย่างพอเพียง เช่น ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด จากการสนับสนุนของเอกชน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ฯลฯ

ปัญหาด้านการใช้สื่อ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดประสบปัญหาเรื่องสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมีน้อย ไม่เพียงพอแก่การนำมาใช้ เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาเตรียมใช้สื่อ สื่อบางชนิดคุณภาพไม่ดี และไม่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทเครื่องฉาย ทั้งนี้เป็นเพราะขีดจำกัดของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด 2 ประการ คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและไม่มีเวลาที่จะผลิตหรือจัดทำสื่อขึ้นใช้เอง เพราะเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอนหนังสือด้วย และส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา จึงไม่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น

ปัญหาด้านการบำรุงรักษา ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดประสบในระดับปานกลางก็คือ ไม่มีห้องหรือที่เก็บสื่อ ขาดการบำรุงรักษาสื่อ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่ ยังไม่มีอาคารที่ทำงานเป็นของตนเอง สถานที่ปฏิบัติงานอยู่ทุกวันนี้จะอาศัยส่วนหนึ่งของอาคารเรียนหรืออาคารประกอบอื่น ๆ มาเป็นที่ทำงานของศูนย์วัฒนธรรม บางแห่งคับแคบ บางแห่งไม่เหมาะสม อากาศไม่ถ่ายเท ร้อนอบอ้าว เป็นต้น เป็นผลให้การบำรุงรักษาสื่อไม่ดีไปด้วย

ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ประสบปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องเครื่องเสียง ขาดอุปกรณ์ เช่น ตู้ ขึ้น ในการเก็บรักษาสื่อและขาดสถานที่ในการเก็บรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ สภาพของอาคารศูนย์วัฒนธรรมไม่เหมาะกับการใช้สื่อประเภทเครื่องฉายและเครื่องเสียง ทั้งนี้เป็นเพราะงบประมาณในส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดสรรให้ในแต่ละปี

เป็นงบประมาณในการดำเนินการเผยแพร่วัฒนธรรม ไม่สามารถนำไปจัดซื้อครุภัณฑ์ได้ ศูนย์วัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูง ก็อาจจัดหาครุภัณฑ์สำนักงานดังกล่าวหรือจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์เองได้ หรืออาจใช้ของสถานศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดตั้งอยู่ หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานและภาคเอกชนอื่น ๆ ประกอบกับสภาพของอาคารศูนย์วัฒนธรรมไม่เหมาะสม ทำให้การเผยแพร่วัฒนธรรมโดยใช้สื่อประเภทเครื่องฉาย หรือเครื่องเสียงมีปัญหาไปด้วย

ปัญหาด้านบุคลากร ที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ประสบในระดับปานกลาง ก็คือ การขาดเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่ผลิตสื่อ เจ้าหน้าที่ที่จะช่วยควบคุมหรือใช้เครื่องมือ/สื่อ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการใช้สื่อและขาดเจ้าหน้าที่ที่จะติดต่อขอยืมสื่อจากหน่วยงานอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมทุกแห่ง ก็คือ ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดตั้งอยู่ ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่ มีภาระหน้าที่หลักในเรื่องการสอน และมาทำงานด้านวัฒนธรรมอีกหน้าที่หนึ่ง ทำให้ไม่มีเวลาที่จะผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้ และอีกประการหนึ่งก็คือ ครูอาจารย์ที่มีหน้าที่ในศูนย์วัฒนธรรมส่วนใหญ่ไม่ได้เรียน หรือจบการศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา และไม่มีโอกาสได้รับการอบรมทางด้านโสตทัศนศึกษา ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการผลิตสื่อ ปัญหาต่อไปที่พบก็คือ ขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบติดต่อขอยืมสื่อจากหน่วยงานอื่น และขาดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือ/สื่อ ปัญหาทั้ง 2 ประการนี้เป็นอุปสรรค ในการเผยแพร่วัฒนธรรมอยู่พอสมควร เพราะสื่อส่วนหนึ่งที่จะใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ได้มาโดยการขอยืมจากหน่วยงานอื่น ทั้งในท้องถิ่นของตนเอง และในส่วนกลางซึ่งรวมทั้งที่ฝ่ายโสตทัศนอุปกรณ์และ เอกสารสิ่งพิมพ์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติด้วย การติดต่อขอยืมเป็นภาระแก่ผู้รับผิดชอบ เช่น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรับ-ส่งสื่อเอง จะต้องร่างจดหมายขอยืมสื่อจากหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้ผู้ติดต่อขอยืมมีภาระเพิ่มขึ้น เป็นผลให้ไม่สามารถจัดหาสื่อที่คุณภาพดีมีสาระตรงเรื่องที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมมาใช้ได้ หรือปัญหาเรื่องการขาดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาและซ่อมแซมเครื่องมือ/สื่อ ก็เป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมเช่นกัน เพราะเมื่อสื่อเกิดการชำรุดเสียหาย จำเป็นจะต้องได้รับการซ่อมแซมทันที เพื่อให้สื่อใช้งานได้ หากไม่มีเจ้าหน้าที่ซ่อมแซม และไม่มีเจ้าหน้าที่ขอยืมสื่อมาใช้แล้วจะเป็นผลให้ไม่มีสื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรม ทำให้การเผยแพร่วัฒนธรรมไม่มีประสิทธิภาพ จะมีผลต่อการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรม ตรงกันข้ามถ้ามีสื่อใช้ได้อย่างเพียงพอ จะเป็นผลให้การเผยแพร่ความรู้ ทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพสูง ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง

ทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรารัตน์ ทองชูรัตน์ ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การนำสื่อต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ มีผลทำให้เกิดความรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้น (รุจิรารัตน์ ทองชูรัตน์, 2525)

7. ศูนย์วัฒนธรรมแต่ละภาคมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์วัฒนธรรมแต่ละภาคปฏิบัติในแต่ละปี จะต้องเป็นไปตามกรอบและแนวนโยบาย ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้กำหนด ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์วัฒนธรรมปฏิบัติ ส่วนใหญ่จึงคล้ายคลึงกัน

8. ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา และมีการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด คือ มากกว่าภาคอื่น ๆ และมากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร สามารถจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้ง่ายกว่าศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคอื่น ๆ เพราะกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งที่รวมของวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาและวัฒนธรรมที่ทันสมัย สื่อต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมสามารถขอยืมได้จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร และหน่วยงานอื่น ๆ อีกหลายแห่ง หรือสามารถจัดซื้อได้ตามบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ด้วย

9. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละภูมิภาค มีความต้องการในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา และมีความต้องการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วัฒนธรรมแต่ละแห่ง มีโครงการและกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เป็นไปตามนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่เป็นผู้กำหนดกรอบและนโยบายให้แต่ละศูนย์วัฒนธรรม นำไปปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามเหตุผลในข้อ 8

10. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ มีปัญหาด้านการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาก็คือ ศูนย์วัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ

ภาคใต้ มีปัญหามากกว่า ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคใต้ มีปัญหาด้านการบำรุงรักษาสื่อเพื่อการเผยแพร่ วัฒนธรรมมากที่สุด และมีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือ มีปัญหาด้านงบประมาณเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่มากที่สุด โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือและภาคใต้ มีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาด้านบุคลากร เกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุด โดยที่ศูนย์วัฒนธรรมในภาคเหนือและภาคใต้ มีปัญหามากกว่าศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยที่พบดังกล่าว อาจเนื่องมาจาก ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมมากกว่าศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ บุคลากร ซึ่งในกรุงเทพมหานคร มีมากกว่าในภูมิภาคอื่น ๆ และนอกจากนี้ยังมีโอกาสเลือกใช้ หรือขอยืมสื่อจากแหล่งต่าง ๆ ได้มากกว่าศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค ทำให้ได้แนวคิดว่าการให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากส่วนกลางน่าจะจัดสรรไปให้ศูนย์วัฒนธรรมในต่างจังหวัดให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่และให้มากกว่า ศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่

1. เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่อง การให้การสนับสนุนของหน่วยงานระดับสูงกว่า หน่วยงานระดับสูงควรให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรม ที่มีหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรม เห็นความสำคัญของการใช้สื่อและต้องการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมมากขึ้น แหล่งงบประมาณที่ทางส่วนกลางจัดสรรไปให้ยังน้อยเกินไป ไม่สามารถจะผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้อย่างเพียงพอ ศูนย์วัฒนธรรมจึงต้องการให้ส่วนกลางหรือหน่วยงานระดับสูงให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมยังมีความเห็นและเสนอแนะว่า หน่วยงานระดับสูงควรเป็นศูนย์กลางในการผลิตสื่อทุก

ประเภท แล้วจัดสรรไปให้ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ศูนย์วัฒนธรรมสามารถใช้สื่อต่าง ๆ ที่ส่งไปได้ทันที ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เจ้าหน้าที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครู-อาจารย์ในสถานศึกษามีภาระหน้าที่ด้านการสอนด้วย เมื่อมีงบประมาณจำกัดแล้ว ยังไม่มีเวลาพอที่จะผลิตสื่อเองได้ แหล่งที่จะจัดหาซื้อสื่อก็ไม่ค่อยมี รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความเชื่อว่า สื่อต่าง ๆ ที่ผลิตไปจากส่วนกลางจะมีคุณภาพดี เพราะในส่วนกลางมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการผลิตสื่อ และมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางโสตทัศนศึกษาที่ทันสมัยกว่า จึงเสนอแนะให้ส่วนกลางผลิตสื่อเองแล้วจัดส่งไปให้ศูนย์ทุกแห่งใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมต่อไป นอกจากนี้ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ยังให้ข้อคิดเห็นที่น่าจะเป็นประโยชน์อีก 2 เรื่อง คือ ให้ส่วนกลางจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมให้มีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ การใช้สื่อและการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถผลิตสื่อได้เอง และใช้สื่อ ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเผยแพร่วัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเจ้าหน้าที่ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ส่วนกลางควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านโสตทัศนอุปกรณ์ ไปประจำที่ศูนย์วัฒนธรรมอย่างน้อยศูนย์ละ 1 คน โดยการจัดหางบประมาณ ตั้งอัตรากำลังเพิ่มเติมไป คงเป็นเพราะเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่า ภาระเรื่องการผลิตสื่อ นั้นควรจะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์โดยตรง เพราะเจ้าหน้าที่เองไม่มีเวลา และไม่มีความรู้ในการผลิตสื่อตามที่กล่าวแล้วข้างต้น

2. เกี่ยวกับแนวโน้มของการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมในอนาคต เจ้าหน้าที่มีความเห็นว่า สื่อที่น่าจะมีความเหมาะสมมากที่สุดคือ วีดิทัศน์ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมแก่ประชาชนโดยตรง มีประสบการณ์ในการเลือกสรรสื่อไปใช้ และได้วิเคราะห์แล้วว่า วีดิทัศน์มีความเหมาะสมมากในการเผยแพร่วัฒนธรรม การเตรียมการใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อนอุปกรณ์คือ เครื่องฉายวีดิทัศน์ และเครื่องรับโทรทัศน์ ก็หาได้ง่าย มีใช้กันอยู่ทั่วไป และวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ค่อนข้างใหม่ ทันสมัย มีทั้งภาพและเสียง ภาพที่ปรากฏเป็นภาพที่เคลื่อนไหวช่วยให้ผู้ดูได้รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ทางหู ทางตา จึงทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่าดังทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า อินทรีย์และการตอบสนองที่กล่าวว่า "การเรียนรู้เป็นวัฏจักรของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ สิ่งเร้า อินทรีย์ และการตอบสนอง สิ่งเร้ามีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก สิ่งเร้าที่ผ่านอวัยวะสัมผัสหลายทาง ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่า สิ่งเร้าที่ผ่านอวัยวะทางเดียว (Clayton, 1965) และสื่อที่เจ้าหน้าที่มีความเห็นว่า มีความ

เหมาะสม ในการเผยแพร่วัฒนธรรมรองลงไปก็คือ สไลด์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสไลด์ เป็นสื่อที่ จัดหาได้ไม่ยากนัก เจ้าหน้าที่สามารถจัดทำเองได้ หรือถ่ายทำได้จากกล้องถ่ายภาพที่ใช้กันอยู่ทั่วไป มีสีสดใสสวยงาม เก็บรักษาง่ายมีอายุการใช้งานยาวนาน สามารถขยายภาพให้ใหญ่ได้ตามต้องการ ด้วยเลนส์ ของเครื่องฉายสไลด์

สื่ออีก 3 ประเภท ที่เจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นสื่อที่เหมาะสมในการเผยแพร่วัฒนธรรมก็คือ แผ่นพับ โปสเตอร์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นสื่อที่จัดหาได้ง่าย ต้นทุนในการผลิตไม่แพง ใช้ได้นาน และกว้างขวาง ในกรณีที่เป็นโปสเตอร์ และแผ่นพับหลายสี ยังจะช่วย ดึงดูดความสนใจได้อย่างมากอีกด้วย และในกรณีของแผ่นพับ สามารถให้รายละเอียดของเรื่องราว ต่าง ๆ ได้ดีพอสมควร นอกจากนั้นสิ่งที่พบอีกอย่างหนึ่งจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ก็คือ การสาธิต และการแสดงจริง เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมได้อย่างดี ทั้งนี้คงเป็นเพราะวัฒนธรรม ในบางเรื่องบางสาขา เช่น สาขาการแสดง การช่างฝีมือ กีฬาหรือนันทนาการ จำเป็นจะต้องจัด แสดงจริง หรือสาธิตให้ดู ถึงแม้ว่าจะต้องลงทุนหรือใช้งบประมาณบ้างก็จำเป็น เพราะทำให้ ประชาชนได้เห็นของจริง สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความประทับใจ ชาบซึ้งและเห็นคุณค่าแห่ง ความมั่งคั่งทางวัฒนธรรม ทั้งยังเป็นการจรรโลงจิตใจให้สุนทรีย์ อันจะเป็นการปลูกฝังความรัก ห่วงแหน ในวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างมาก

สำหรับความคิดเห็นในเรื่องอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเสนอแนะว่า ฝ่ายโสตทัศนศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรเป็นศูนย์กลางในการผลิต และรวบรวมสื่อต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม โดยรวบรวมจากศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศและ หน่วยงานอื่น ๆ แล้วจัดทำบัญชีรายชื่อสื่อทั้งหมด ส่งไปให้ศูนย์วัฒนธรรมทั่วประเทศได้ขอใช้บริการ และแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการ ผลิตสื่อ หรือจัดหาสื่อได้ไม่เท่าเทียมกัน เพราะข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร งบประมาณ ความรู้ ความสามารถทางโสตทัศนศึกษา ฯลฯ ดังนั้นการมีศูนย์กลางการบริการสื่อจึงมีความเหมาะสมอย่างมาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังเสนอแนะว่า สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ให้แก่ศูนย์วัฒนธรรมทั่วประเทศอย่าง เพียงพอ เช่น เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ กล้องถ่ายวีดิทัศน์ กล้องถ่ายภาพนิ่ง เครื่อง

ฉายสไลด์ เครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง รวมทั้งคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้คงเป็นเพราะ การดำเนินงานด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ ยังขาดเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เหล่านี้อยู่มากงบประมาณที่ได้รับไปจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในแต่ละปีส่วนใหญ่จะเข้าไปในเรื่องของการดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ได้ ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ของสถานศึกษา หรือศูนย์วัฒนธรรมบางแห่งอาจได้รับงบประมาณจากส่วนอื่น ๆ มาจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ใช้เอง

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณที่ใช้ในการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม โดยให้การสนับสนุนทั้งในหน่วยงานที่รับผิดชอบการผลิตสื่อในส่วนกลาง และสนับสนุนให้แก่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศด้วย เพราะผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ ต้องการให้จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้การเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่ประชาชนเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ
2. ควรจัดตั้งศูนย์ผลิตและบริการสื่อทางวัฒนธรรมขึ้นในส่วนกลางที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และหากเป็นไปได้ ควรกระจายศูนย์ผลิตและบริการสื่อทางวัฒนธรรมนี้ไปตามภาคต่าง ๆ อย่างน้อยภาคละ 1 แห่ง ให้ศูนย์นี้ทำหน้าที่ผลิตสื่อและบริการสื่อทางวัฒนธรรมได้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตสื่อต่าง ๆ ได้ตรงกับความต้องการในการใช้ของศูนย์วัฒนธรรมในท้องถิ่น สำหรับศูนย์ผลิตสื่อในส่วนกลางควรเป็นศูนย์ขนาดใหญ่ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ทันสมัยและเพียงพอ เมื่อศูนย์ต่าง ๆ เหล่านี้ผลิตสื่อขึ้นแล้ว ให้จัดทำบัญชีรายชื่อ ให้เป็นปัจจุบัน แล้วส่งไปให้ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ทราบ และขอใช้บริการได้ คือ ขอยืม หรือขอสำเนาสื่อ ไปใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมได้

3. ควรจัดให้มีการฝึกอบรม ด้านการผลิต การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม ให้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ตามโอกาสที่เหมาะสม เพราะผลจากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการผลิตสื่อ แต่จำเป็นต้องปฏิบัติงานในฐานะผู้ทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรม เป็นผลให้การเผยแพร่วัฒนธรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ตรงกันข้าม หากเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการผลิตสื่อ การใช้สื่อแล้ว จะทำให้การใช้สื่อในการเผยแพร่วัฒนธรรมได้ผลดีขึ้น

4. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรผลิตสื่อประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ สไลด์ ฯลฯ แล้วส่งไปให้ศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้มากขึ้น เพราะศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดส่วนใหญ่ มีสื่ออยู่ในวงจำกัด และโดยเฉพาะศูนย์วัฒนธรรมที่อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร ไม่มีแหล่งที่จะขอยืมสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมได้ เหมือนกับศูนย์วัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ศูนย์วัฒนธรรมในต่างจังหวัด ยังมีความเห็นว่า สื่อที่ผลิตไปจากส่วนกลางมีคุณภาพดี สามารถใช้เผยแพร่วัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ควรจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ให้แก่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรม ได้แก่ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียงแบบกระเป๋าคอ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชน หรือนักเรียน นิสิตนักศึกษา ที่ได้รับการเผยแพร่วัฒนธรรมว่า ได้รับประโยชน์จากสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมนี้มากน้อยเพียงใด เนื้อหาและสื่อที่ใช้มีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อจะได้นำข้อมูลมาประกอบการสร้างสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้วีดิทัศน์ สไลด์ เอกสารสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์หรือแผ่นพับ เป็นสื่อในการเผยแพร่วัฒนธรรมว่าจะมีผลต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดคาดหวังว่าจะเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการเผยแพร่วัฒนธรรมในอนาคต ได้แก่วีดิทัศน์ และสื่อที่ศูนย์ใช้เผยแพร่วัฒนธรรมมากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ โปสเตอร์หรือแผ่นพับ สไลด์ ฯลฯ

3. ควรศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น ประชาชน นิสิต นักศึกษา ว่าก่อนและหลังได้รับความรู้จากสื่อต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่นำไปเผยแพร่ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการผลิตและจัดทำสื่อที่มีคุณค่าในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น